

Till lärarutbildningsnämnden vid HiG**Bil 30:3**

Förslag till en

Grundutbildningsstrategi för lärarprogrammet vid Högskolan i Gävle (HiG)

Samtliga program har av rektor fått i uppdrag att utveckla en långsiktig strategi för grundutbildningen.

Begreppet långsiktig grundutbildningsstrategi tolkas som uppställda mål i ett flerårigt perspektiv för grundutbildningen och förslag till hur dessa mål kan nås.

Samverkan inom lärarutbildningen mellan institutioner vid HiG

God samverkan mellan institutioner som ger kurser inom lärarutbildningen är en förutsättning för god kvalitet i utbildningen. Det allt bättre samarbetsklimatet ska stödjas och underlättas av LuN. Tvärinstitutionella arbetsgrupper runt AU1 respektive AU2 formerade på likartat sätt som den existerande i AU3 kommer att vara ett stöd för ytterligare förbättrat samarbete. Ett öppet klimat institutionerna emellan skall eftersträvas. Ett system för ett gemensamt arbete med anbudserbjudanden av hela eller stora delar av lärarprogrammet skall utvecklas där Lärarutbildningsnämnden (LuN) och samtliga institutionerna inom lärarutbildningen informeras och deltar.

Kommunsamarbete

Lärarutbildningen har ett omvittnat gott samarbete med regionens kommuner. Den verksamhetsförlagda utbildningen har en gedigen grund att stå på med regelbundna kontakter mellan lokala samordnare (en i varje kommun) och lärarkansliets VFU-ansvariga (VFU= VerksamhetsFörlagdUtbildning). PUX (Pedagogisk utveckling i X-län) som är högskolans RUC (Regionalt utvecklingscentrum) har en upparbetad organisation med ett arbetsutskott och ett samverkansråd där prefekter från HiG:s institutioner med lärarutbildning och regionens samtliga skolchefer deltar. Det goda samarbetet medför att VFU-platser inom rätt ämne och ålderskategori nästan alltid kan erbjudas. Alla studentutvärderingar vittnar om en mycket stark uppskattning av mottagandet i skolor och förskolor och den verksamhetsförlagda utbildningen. HiG får genom samverkansråd, Grundutbildningsberedning med tre kommunrepresentanter och LuN med två kommunrepresentater en stark återkoppling av grundutbildningens kvalitet och relevans. Högskoleverket noterade också det goda kommunsamarbetet i sin utvärdering av lärarutbildningen 04.

Det goda kommunsamarbete ska vårdas och utvecklas. Kommunsamarbetet ska utvecklas ytterligare framförallt med hjälp av nätverk inom inriktningar och allmänt utbildningsområde. Nätverken består av lärarutbildare vid HiG och lokala lärarutbildare (LLU). Metoder och nya resurser att stimulera nätverksbyggandet skapas. Vissa inriktningar har påbörjat ett nätverkssamarbete arbetet och i något fall kommit långt. Några inriktningar har större svårigheter att organisera ett nätverk. I detta sammanhang är viktigt att notera att ramarna för allmänt utbildningsområde skiljer sig från inriktningar, t.ex. genom att allmänt utbildningsområde omfattar ett avsevärt större antal studenter samt att det inte finns något självklart samlande tema för nätverk såsom t.ex. ett undervisningsämne. Mot bakgrund av detta bör nya kreativa former för samverkan i nätverk inom allmänt utbildningsområde utvecklas. Målet är att alla inriktningar och allmänt utbildningsområde inom tre år skall ha ett fungerande nätverk och anordnat minst en nätverksträff per termin i samband med praktiskt lärararbete. Nätverksträffarna anordnas normalt utanför högskolan.

Ämnesdidaktik

Ämnesdidaktikens starka ställning på HiG beror till stor del på det lokala kravet att samtliga inriktningar skall ge ämnesdidaktiska kurser omfattande minst 5p, samt att de flesta ämnesinstitutioner har rekryterat disputerade lärare med egen lärarutbildning och ett intresse för ämnesdidaktik. Forum för ämnesdidaktik, som samlar lärare från institutioner med kurser inom lärarutbildningen, har parallellt med uppbyggandet av lärarutbildningen inom HiG arbetat med att utveckla den ämnesdidaktiska medvetenheten hos HiG:s lärarutbildare. Den ämnesdidaktiska forskningen inom Forum har varit omfattande och har fått medel från både Vetenskapsrådet och LuN. Ämnesdidaktiken är en stark grund för ett gott samarbete inom nätverken (punkt 1). Inriktningarnas ämnesdidaktiska innehåll är ett viktigt argument vid rekrytering av studenter eftersom det innebär att inriktningarna vi HiG är anpassade till lärarutbildning. Ämne, ämnesdidaktik och VFU integreras i inriktningen som tar ett fullt ansvar för ämnesdidaktik och kursinnehåll i VFU. Adjungerade adjunkter från det allmänna skolväsendet har under flera års tid anställts vid högskolan. Deras medverkan i lärarutbildningen har varit ett mycket uppskattat inslag.

Inriktningarnas ämnesdidaktiska prägel ska bibehållas och utvecklas. Lokala lärarutbildare inom nätverken skall stimuleras att delta i seminarier och samarbetsprojekt. Detta gör att erfarenheter och perspektiv från skola och förskola kommer lärarutbildningen till godo och bidrar till att utveckla ämnesdidaktiken, samtidigt som erfarenheter och perspektiv från lärarutbildningen bidrar till att utveckla skola och förskola. Högskolans lärarutbildare inom nätverken skall delta i seminarier ute på olika skolor och på så sätt sprida resultat från ämnesdidaktisk forskning till regionens skolor. LuN skall bevaka rekryteringen av lärarutbildare så att lärare med ett ämnesdidaktiskt intresse och helst egen lärarexamen rekryteras. Rekryteringen av adjungerade adjunkter bör utökas till att omfatta samtliga institutioner som deltar i lärarutbildningen. Ett mål är att lektorer vid HiG anställs av kommunerna på del av tjänst som adjungerade lektorer i grundskola och gymnasium.

Grundutbildningens forskningsanknytning

Utbildningsvetenskaplig forskning inom HiG:s alla institutioner som arbetar med lärarutbildning ger en grund för god forskningsanknytning inom allmänt utbildningsområde och inriktningar. LuN satsar årligen ca 4,5 miljoner på forskning och forskarutbildning som direkt eller indirekt kommer grundutbildningen av lärare till godo. Forskning bedrivs t.ex. kring mobbning och skolrelaterat våld, läsinlärning, ungdomars identitetsskapande och genus i lärarutbildningen. Vidare bedrivs ett flertal forskningsprojekt utifrån ämnesdidaktiska perspektiv, t.ex. i ämnena litteraturvetenskap, matematik, naturvetenskap, biologi och fysik. Tematiska forskningsgrupper i samarbete med regionens kommuner blir ett allt starkare inslag. Inductionforskningen med sju forskare från HiG, tio kommuner, Lärarförbundet och Lärarnas riksförbund är det största projektet med forskningsmedel från LuN och Vetenskapsrådet (VR) och via Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS) finansieras ett nordiskt nätverk. Ett ämnesdidaktiskt forskningsprojekt om lärares lärarblivande har också fått ett stort anslag från VR. Många forskningsprojekt har ett starkt inslag av deltagande från regionens kommuner. Vikten av ett gott kommunsamarbete manifesteras alltså även i detta.

Utbildningsvetenskaplig forskning är väsentlig för grundutbildningens forskningsanknytning och skall värnas av LuN. LuN skall, som idag, fortsatt arbeta med en forskningspolicy som lägger tyngden på projekt som utvecklas i samarbete med regionens kommuner i så kallade temagrupper. LuN skall också arbeta för att öka LuN:s andel av HiG:s interna forskningsanslag. Högskolan har uttalat att lärarutbildningsnämndens anslagsandel skall öka.

Under senaste året ökade tvärtom LuN:s forskningsanslag mindre än övriga nämnders. En nämndledamot får uppdraget att för LuN:s räkning utarbeta en strategi för hur detta kan ske. Samverkan mellan HiG och länets kommuner bör leda till att kommuner och högskola i ökande grad gemensamt formulerar och finansierar forskningsprojekt av relevans för utbildningssystemet.

Systematiska årliga utvärderingar av programmet.

Läroutbildningen har antagit riktlinjer för hur utvärderingar av programmet ska göras. Utvärderingar har sedan många år varit ett redskap för LuN att förbättra utbildningen. LuN diskuterar regelbundet utvärderingar och beslutar om åtgärder.

Utvärderingar av programmet ska fortsätta och utföras enligt de riktlinjer som LuN under 2006 lagt fast. Programutvärderingar ska på sikt regelbundet utföras med hjälp av andra högskolor i ett samarbete där högskolorna granskar varandra. Alumni-utvärderingar skall vara ett återkommande inslag.

Rekrytering och utbud av inriktningar

I LuN och Grundutbildningsberedning ska ett fortsatt samråd med länets kommuner ske rörande läroutbildningens utformning och vilka inriktningar som läroutbildningen ska erbjuda. Rekryteringsinsatser ska göras mot en bakgrund av allt bättre regionala prognoser som kommunerna i upptagningsområdet utvecklar. Utbudet av inriktningar skall anpassas till regionala behov, men en avvägning till nationella behov ska också göras. Inriktningar med många sökande som inte uppfyller behörighetskrav ska överväga att inom inriktningen skapa en struktur som möjliggör för sökande att läsa in behörigheten.

Informations och kommunikationsteknik (IT) inom läroutbildningen

IKT-kompetensen hos läroutbildare, lärostudierande och lärare i kommunerna är av strategisk betydelse för att såväl skola som läroutbildning skall kunna följa med i samhällsutvecklingen. IKT-kompetens innefattar såväl handhavande av teknisk utrustning och programvaror som förmåga att kunna göra etiska och didaktiska överväganden och val relaterat vid användandet av IKT. För HiG är det av strategisk betydelse att IKT-kompetensen ökar, såväl hos läroutbildare som hos studenter.

LuN ska stödja uppbyggandet av ett samarbete mellan regionens kommuner och HiG:s läroutbildare som syftar till att utveckla IT inom läroutbildningen. Detta ska vara en del av nätverkens arbete och innebär att kurser inom samtliga inriktningar och allmänt utbildningsområde utvecklar användandet av IT. Arbetet rapporteras till LuN. En arbetande temagrupp inom IT i samarbete med andra lärosäten är ett mål.

Internationalisering

Delar av läroutbildningen har ett fungerande internationellt nätverk och ett fungerande läro och studentutbyte. Andra delar saknar nästen helt dessa möjligheter. Den struktur som läroutbildningen har med de krav som finns på VFU som skall vara del av en kurs med en lokal läroutbildare inom kursens ansvarsområde medför att specialiseringen är den del av läroutbildningen som är enklast att utnyttja. Med Bolognaterminologi är specialiseringen för senarelärare oftast en fördjupning på avancerad nivå och för tidigarelärare oftast en breddning på grundläggande nivå.

Inriktningarnas lärare ska undersöka hur fördjupningsdelen på avancerad nivå (en specialisering) kan utnyttjas av studenter som vill studera utomlands.

Internationaliseringsansvarig på respektive institution utvecklar i samarbete med ämnesföreträdare en lista på möjliga lärosäten där kurser på avancerad nivå kan inhämtas. LuN formulerar ett uppdrag som undersöker på vilket sätt andra delar av lärarutbildningen kan nyttjas vid ett internationellt utbyte. Kravet måste vara bibehållen kvalitet och uppfyllande av examensordningen. Litteratur på engelska måste kunna vara ett krav även fortsatt i lärarutbildningen. Behörighetskravet EnB för samtliga inriktningar kvarstår.

Samverkan med andra lärosäten

Samverkan med andra lärosäten sker idag mest inom utbildningsvetenskaplig forskning. Ett formellt samarbete krävs för att doktorander vid HiG ska kunna antas till forskarutbildning. Ett sådant samarbete finns med Lärarhögskolan i Stockholm, Uppsala Universitet, Umeå universitet, Forskarskolan för naturvetenskapens och teknikens didaktik vid Linköpings universitet campus Norrköping m.fl. Andra typer av samarbete rör gemensamma forskningsprojekt där ett samarbete bla. sker med Uppsala universitet och Karlstad universitet. Till detta kommer gemensamma forskningskonferenser med Mittuniversitetet.

Samverkan täcker alltså samtliga högskolor i närområdet och bör fördjupas. En samverkan runt en forskarskola i Örebro har just inletts. En fortsatt samverkan runt forskarskolor och masterutbildningar skall understödjas. Samverkan om inriktningar med låga söktalet har börjat undersökas inom Pentaplussamarbetet (Örebro och Karlstad universitet, Mälardalens och Dalarnas högskola samt HiG). Detta samarbete bör utvidgas för att stärka högskolornas möjligheter att erbjuda ett brett utbud av inriktningar.

Distansutbildning

Lärarutbildning på distans ställer speciella krav för att utbildningen ska uppfylla kvalitetskraven. Arbetet som lärare förutsätter ett stort mått av social kompetens som under utbildningen måste tränas. En uppläggningsmodell där den studerande träffar alla andra i gruppen under så kallade inneveckor har med framgång prövats vid HiG. Den studerande behöver också ett stöd av en studiegrupp och ett lokalt utbildningscentrum med möjligheter till telebild.

Distansutbildning av lärare skall fortgå och utvecklas i ungefär samma takt som distansutbildningen i sin helhet utvecklas vid HiG. Inslaget med inneveckor är nödvändigt och studerande som saknar stöd av en lokal studiegrupp och ett undervisningscentrum skall endast undantagsvis antas till distansutbildning. En utveckling där delar av lärarutbildningen läsas på distans från ett annat lärosäte skall understödjas för att möjliggöra ett större urval av inriktningar och specialiseringar.